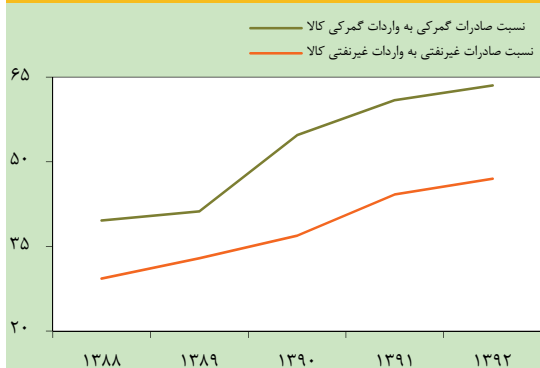

۱۳-۱- مبادلات تجاری

وضعیت بازرگانی خارجی کشور^(۱) در سال ۱۳۹۲ چندان مساعد نبود. تشدید تحریم‌های مالی و تجاری، برگزاری دوره یازدهم انتخابات ریاست جمهوری و تغییر فضای سیاسی کشور بعد از آن و شروع دور جدید مذاکرات هسته‌ای از مهم‌ترین متغیرهای بنیادین تاثیرگذار بر مبادلات تجاری کشور در این سال بود. هرچند مذاکرات هسته‌ای در اوایل آذر ماه ۱۳۹۲ به توافق اولیه میان ایران و کشورهای طرف مذاکره منجر شد، اما به دلیل طولانی شدن زمان اجرای آن^(۲) و برخی کارشکنی‌ها در حین اجرا نتوانست تاثیر زیادی بر حجم مبادلات تجاری در این سال داشته باشد.

نمودار ۱۳-۱- نسبت‌های صادرات و واردات گمرکی کالا (درصد)

جدول ۱۳-۱- بازرگانی خارجی

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲			
ارزش (میلیون دلار)							
۱- واردات	۶۱۸۰۸	۵۳۴۵۱	۴۹۷۰۹	-۱۳/۵	-۷/۰	۶۲/۱	۶۱/۲
۲- صادرات	۳۳۸۱۹	۳۲۵۶۷	۳۱۵۵۲	-۳/۷	-۳/۱	۳۷/۹	۳۸/۸
کسری (۱-۲)	-۲۷۹۹۰	-۲۰۸۸۴	-۱۸۱۵۷	-۲۵/۴	-۱۳/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
جمع کل (۱+۲)	۹۵۶۲۷	۸۶۰۱۸	۸۱۲۶۱	-۱۰/۰	-۵/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
وزن (هزار تن)							
۱- واردات	۳۸۳۷۹	۳۹۴۸۱	۳۳۶۸۴	۲/۹	-۱۴/۷	۳۶/۱	۲۹/۳
۲- صادرات	۶۶۴۲۹	۶۹۹۳۶	۸۱۱۰۳	۵/۳	۱۶/۰	۶۳/۹	۷۰/۷
جمع کل (۱+۲)	۱۰۴۸۰۸	۱۰۹۴۱۷	۱۱۴۷۸۷	۴/۴	۴/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران

شد تا ارزش مبادلات بازرگانی گمرکی ایران برای دومین سال متوالی با کاهش مواجه شود. بنابر گزارش گمرک جمهوری

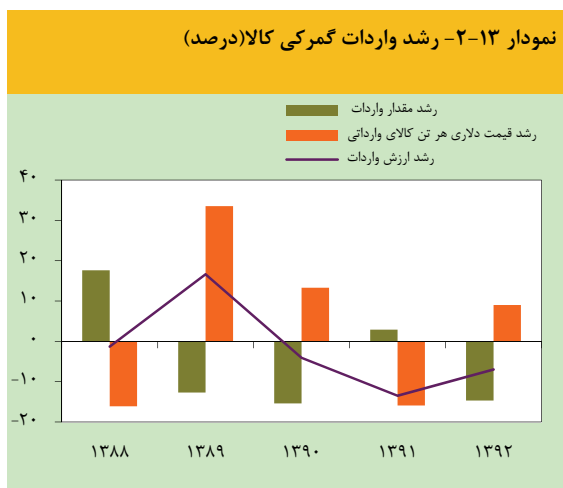
حاکمیت فضای نااطمینانی در بین فعالان اقتصادی در داخل کشور و ادامه رکود در اقتصادهای بزرگ دنیا موجب

۱- ارقام و تحلیل‌های این فصل مبتنی بر آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

۲- زمان اجرای توافق ژنو، ۳۰ دی ماه ۱۳۹۲ تعیین شد.

فصل ۱۳ بازرگانی خارجی گمرکی

کاهش ارزش واردات گمرکی در این سال بودند. قیمت هر تن کالاهای وارداتی در سال ۱۳۹۲ با افزایش ۹/۰ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۱۴۷۶ دلار رسید.

طبقه‌بندی کالاهای وارداتی براساس نوع مصرف نشان

می‌دهد که سهم کالاهای مصرفی از کل واردات ۲/۰ واحد درصد در مقایسه با سال ۱۳۹۱ افزایش یافته و به ۱۶/۶ درصد رسیده است. در مقابل، مجموع سهم گروه‌های «مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای» و «کالاهای سرمایه‌ای» که تامین‌کننده ملزومات حوزه تولید هستند از ۸۳/۵ درصد به ۸۲/۶ درصد کاهش یافت.

اسلامی ایران، ارزش مبادلات تجاری کشور در سال ۱۳۹۲ در مقایسه با سال قبل از آن ۵/۵ درصد کاهش یافت و به ۸۱۲۶۱ میلیون دلار رسید. طی همین مدت، وزن مبادلات تجاری به ۱۱۴۷۸۷ هزار تن رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۱ حدود ۴/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال سهم صادرات از ارزش مبادلات با ۱/۰ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۳۸/۸ درصد و سهم آن از وزن مبادلات با ۶/۷ واحد درصد افزایش به ۷۰/۷ درصد رسید. افزایش به نسبت بالاتر سهم وزنی از سهم ارزشی صادرات نشان می‌دهد که جهت‌گیری صادرات در سال ۱۳۹۲ به سمت مواد خام با وزن سنگین و ارزش واحد پایین بوده است.

۱۳-۲- واردات

در سال ۱۳۹۲، ارزش سیف واردات گمرکی با ۷/۰ درصد کاهش به ۴۹۷۰۹ میلیون دلار رسید. این رقم کمترین میزان واردات از سال ۱۳۸۷ است. در این سال وزن کالاهای وارداتی به ۳۳۶۸۴ هزار تن رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۱ حدود ۱۴/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد. زیرگروه‌های «آهن و فولاد» و «غلات و فرآورده‌های آن» دارای بیشترین سهم از

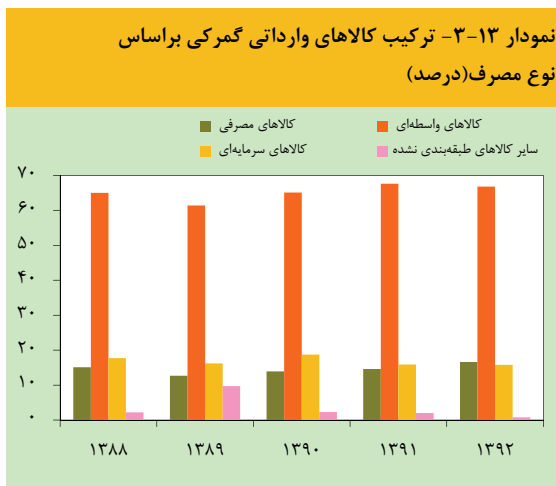
جدول ۱۳-۲- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهم (درصد)	سال	درصد تغییر		سال	سال	سال	
		۱۳۹۲	۱۳۹۱				
۶۶/۸	۱۳۹۱	۳۳۲۰۸	۳۶۱۱۵	-۸/۱	-۱۰/۳	۱۳۹۰	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۱۵/۸	۱۳۹۱	۷۸۶۴	۸۴۹۵	-۷/۴	-۲۶/۳	۱۱۵۳۳	کالاهای سرمایه‌ای
۱۶/۶	۱۳۹۱	۸۲۵۶	۷۷۹۲	۶/۰	-۹/۱	۸۵۷۵	کالاهای مصرفی
۰/۸	۱۳۹۱	۳۸۲	۱۰۴۹	-۶۳/۶	-۲۷/۰	۱۴۳۷	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۳۹۱	۴۹۷۰۹	۵۳۴۵۱	-۷/۰	-۱۳/۵	۶۱۸۰۸	جمع کل

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

گروه‌های «ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل»، «مواد غذایی و حیوانات زنده»، «مواد شیمیایی» و «آهن و فولاد» به ترتیب با ۳۱/۵، ۲۱/۴، ۱۴/۷ و ۷/۴ درصد سهم از کل واردات، اقلام عمده وارداتی در سال ۱۳۹۲ بودند. مجموع سهم گروه‌های مزبور از ارزش واردات گمرکی از ۷۶/۱ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۷۵/۰ درصد در سال ۱۳۹۲ تقلیل یافت. گروه «آهن و فولاد» با کاهش ۳۹/۸ درصدی در مقایسه با سال قبل از آن، بیشترین میزان کاهش واردات در بین اقلام عمده را به خود اختصاص داد.

جدول ۱۳-۳- ارزش واردات گمرکی براساس اقلام اصلی تشکیل دهنده آن

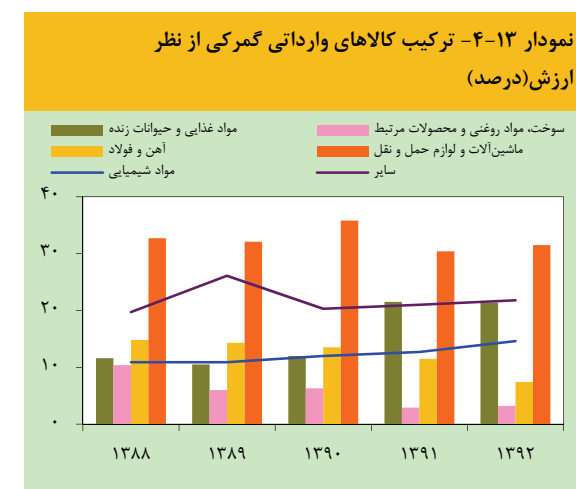
(میلیون دلار)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		نوع کالاهای اصلی		
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱			
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۰	مواد غذایی و حیوانات زنده	
۲۱/۴	۲۱/۵	-۷/۷	۵۵/۹	۱۰۶۳۲	۱۱۵۱۷	۷۳۸۸	مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن
۳/۲	۲/۹	۴/۰	-۶۰/۸	۱۶۰۰	۱۵۳۸	۳۹۲۰	مواد شیمیایی
۱۴/۷	۱۲/۷	۷/۵	-۹/۰	۷۲۸۱	۶۷۷۳	۷۴۴۱	آهن و فولاد
۷/۴	۱۱/۵	-۳۹/۸	-۲۶/۸	۳۶۸۴	۶۱۲۱	۸۳۵۷	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۳۱/۵	۳۰/۴	-۳/۷	-۲۶/۵	۱۵۶۷۱	۱۶۲۷۱	۲۲۱۳۶	سایر
۲۱/۸	۲۱/۰	-۳/۵	-۱۰/۶	۱۰۸۴۱	۱۱۲۳۰	۱۲۵۶۶	جمع کل
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۷/۰	-۱۳/۵	۴۹۷۰۹	۵۳۴۵۱	۶۱۸۰۸	

آلمان، سوئیس، هلند، ایتالیا و روسیه قرار داشتند. نسبت‌های تمرکز^(۱) سه، پنج و ده کشور اول از شرکای وارداتی به ترتیب ۵۲/۱، ۶۷/۴ و ۸۱/۳ درصد بود. مقایسه این ارقام با ارقام مشابه سال ۱۳۹۱ نشان‌دهنده افزایش تمرکز وارداتی در هر سه سطح مورد بررسی است.

در سال ۱۳۹۲، سهم قاره آسیا در تامین نیازهای وارداتی کشور ۷۷/۸ درصد بود که در مقایسه با سال قبل حدود ۹/۵ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. ارزش واردات از کشورهای آسیایی با ۵/۹ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۳۸۶۵۸ میلیون دلار رسید. پس از آن قاره اروپا دومین تامین‌کننده بزرگ نیازهای

۱- این نسبت‌ها از مجموع سهم سه، پنج و ده کشور اول از کل واردات گمرکی به دست می‌آیند.

در سال ۱۳۹۲، امارات متحده عربی برای یازدهمین سال

پایه همچنان بزرگ‌ترین شریک تجاری کشور در زمینه واردات کالا بود و پس از آن کشورهای چین، هند، کره جنوبی، ترکیه،

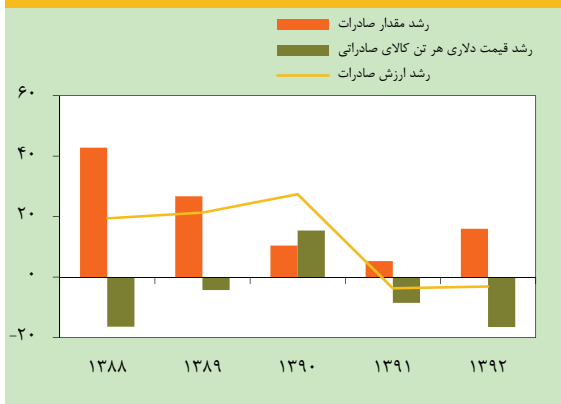
فصل ۱۳ بازرگانی خارجی گمرکی

واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. در این سال میزان واردات از کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی به حدود دو برابر افزایش یافت و سهم این گروه از واردات گمرکی از ۴/۵ درصد به ۹/۸ درصد رسید.

۱۳-۳- صادرات

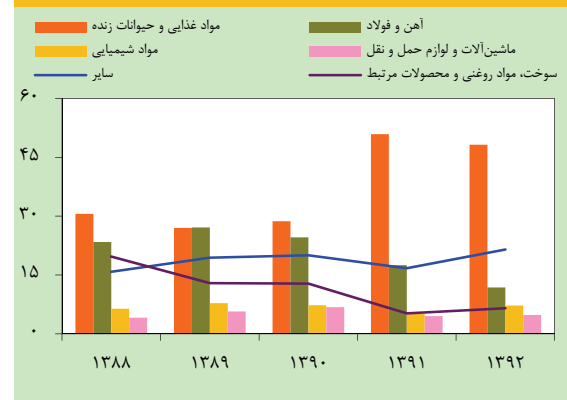
در سال ۱۳۹۲، ارزش صادرات گمرکی با ۳/۱ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۳۱۵۵۲ میلیون دلار و وزن صادرات گمرکی با ۱۶/۰ درصد افزایش به ۸۱۱۰۳ هزار تن رسید. ارزش صادرات کالاهای صنعتی در مقایسه با سال ۱۳۹۱ تقریباً ثابت بود، ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی با ۱۷/۴ درصد کاهش و ارزش صادرات کلوخه‌های کانی و فلزی با ۴۹/۶ درصد تغییر، افزایش قابل ملاحظه‌ای یافت. در این سال ارزش هر تن کالای صادراتی با ۱۶/۵ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۳۸۹ دلار در هر تن رسید.

نمودار ۱۳-۶- رشد صادرات گمرکی کالا (درصد)

وارداتی کشور بود. ارزش واردات از این قاره ۱۰۰۴۶ میلیون دلار بود که ۲۰/۲ درصد از نیازهای وارداتی را تامین نمود. در فهرست ده کشور عمده از شرکای وارداتی، چهار کشور اول از آسیا و شش کشور بعدی از اروپا هستند.

نمودار ۱۳-۵- ترکیب کالاهای وارداتی گمرکی از نظر وزن (درصد)

در سال ۱۳۹۲، واردات از کشورهای عضو اسکاپ با کاهش مواجه شد. ارزش واردات از این کشورها با کاهش ۲/۸ درصدی در مقایسه با سال ۱۳۹۱ به ۲۸۳۴۳ میلیون دلار رسید. البته این میزان کاهش در مقایسه با رقم کاهش کل واردات به نسبت کمتر بود؛ به طوری که سهم این گروه از کشورها از کل واردات با ۲/۵ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۱ از ۵۴/۶ درصد به ۵۷/۰ درصد رسید. در سال مورد بررسی، سهم کشورهای عضو اتحادیه اروپا از واردات گمرکی ۱۴/۱ درصد و سهم کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۹/۲ درصد بود که در مقایسه با سهم آنها در سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۴/۸ و ۰/۷

جدول ۱۳-۴- ارزش صادرات گمرکی

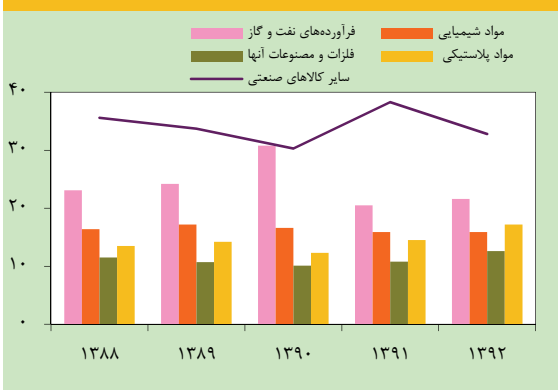
(میلیون دلار)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۱۴/۶	۱۷/۱	-۱۷/۴	۷/۳	۴۵۹۴	۵۵۶۰	۵۱۸۱	کالاهای سنتی و کشاورزی
۵/۵	۳/۶	۴۹/۶	۱۳/۰	۱۷۴۹	۱۱۶۹	۱۰۳۵	کلوخه‌های کانی فلزی
۷۹/۶	۷۷/۲	-۰/۱	-۸/۹	۲۵۱۲۱	۲۵۱۳۷	۲۷۵۹۰	کالاهای صنعتی
۰/۳	۲/۱	-۸۷/۳	□	۸۹	۷۰۰	۱۳	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۳/۱	-۳/۷	۳۱۵۵۲	۳۲۵۶۷	۳۳۸۱۹	جمع کل

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

نمودار ۱۳-۷- ترکیب کالاهای صنعتی صادر شده از نظر ارزش (درصد)

در سال مورد بررسی، ارزش صادرات گروه کالاهای صنعتی ۰/۱ درصد کاهش یافت و به ۲۵۱۲۱ میلیون دلار رسید، لیکن سهم کالاهای صنعتی از کل ارزش صادرات گمرکی با ۲/۴ واحد درصد افزایش به ۷۹/۶ درصد رسید. زیرگروه‌های «فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز»، «مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد» و «مواد شیمیایی (آلی و غیرآلی)» بیشترین سهم از ارزش صادرات صنعتی در این سال را به خود اختصاص دادند.

جدول ۱۳-۵- ارزش صادرات کالاهای صنعتی

(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۲۱/۶	۲۰/۵	۵/۲	-۳۹/۳	۵۴۱۹	۵۱۴۹	۸۴۸۵	فرآورده‌های نفت و گاز
۱۵/۹	۱۵/۹	-۰/۱	-۱۲/۷	۳۹۹۰	۳۹۹۳	۴۵۷۴	مواد شیمیایی(آلی و غیرآلی)
۱۲/۵	۱۰/۸	۱۵/۹	-۲/۵	۳۱۵۳	۲۷۲۱	۲۷۹۰	فلزات و مصنوعات آنها
۱۷/۲	۱۴/۵	۱۸/۶	۷/۸	۴۳۲۰	۳۶۴۳	۳۳۸۰	مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد
۳۲/۸	۳۸/۳	-۱۴/۵	۱۵/۲	۸۲۳۸	۹۶۳۲	۸۳۶۰	سایر کالاهای صنعتی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۱	-۸/۹	۲۵۱۲۱	۲۵۱۳۷	۲۷۵۹۰	جمع کل

در سال ۱۳۹۲، ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی ۱۷/۴ درصد کاهش یافت و به ۴۵۹۴ میلیون دلار رسید. این تغییرات، سهم این گروه را از ارزش صادرات گمرکی ۲/۵ واحد درصد کاهش داد و از ۱۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۱۴/۶ درصد در سال ۱۳۹۲ رساند. زیرگروه‌های «میوه‌های تازه و خشک»، «سبزیجات و نباتات» و «زعفران» به ترتیب بیشترین تاثیر را در کاهش صادرات این گروه از کالاها داشتند.

در سال ۱۳۹۲، ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی ۱۷/۴ درصد کاهش یافت و به ۴۵۹۴ میلیون دلار رسید. این تغییرات، سهم این گروه را از ارزش صادرات گمرکی ۲/۵ واحد درصد کاهش داد و از ۱۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۱۴/۶ درصد در سال ۱۳۹۲ رساند. زیرگروه‌های «میوه‌های تازه و خشک»، «سبزیجات و نباتات» و «زعفران» به ترتیب بیشترین تاثیر را در کاهش صادرات این گروه از کالاها داشتند.

جدول ۱۳-۶- ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی

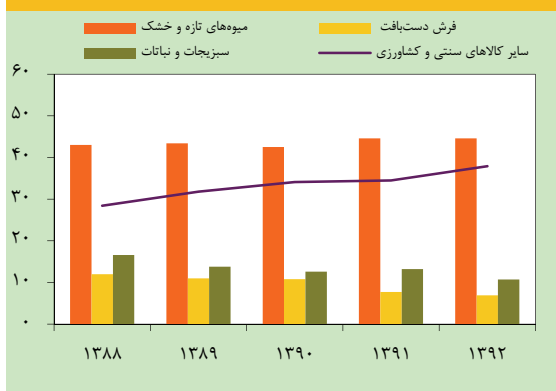
(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۴۴/۶	۴۴/۶	-۱۷/۵	۱۲/۶	۲۰۴۸	۲۴۸۲	۲۲۰۴	میوه‌های تازه و خشک
۶/۹	۷/۷	-۲۶/۲	-۲۳/۶	۳۱۵	۴۲۷	۵۵۹	فرش دست‌بافت
۱۰/۶	۱۳/۲	-۳۳/۲	۱۲/۳	۴۹۰	۷۳۳	۶۵۳	سبزیجات و نباتات
۳۷/۹	۳۴/۵	-۹/۲	۸/۷	۱۷۴۰	۱۹۱۷	۱۷۶۵	سایر کالاهای سنتی و کشاورزی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۱۷/۴	۷/۳	۴۵۹۴	۵۵۶۰	۵۱۸۱	جمع کل

گروه‌های «مواد خام غیرخوراکی به‌استثنای مواد نفتی سوختنی»، «مواد شیمیایی» و «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن» به ترتیب با ۳۹/۵، ۱۶/۳ و ۹/۰ درصد، بیشترین سهم از وزن محموله‌های صادراتی را در سال ۱۳۹۲ به خود اختصاص دادند. مجموع سهم گروه‌های مذکور از وزن صادرات گمرکی ۶۴/۸ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۱ حدود ۲/۲ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

مقایسه ارزش صادرات و واردات گمرکی گروه‌های کالایی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی کالا نشان می‌دهد که ایران در گروه‌های «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن»، «مواد شیمیایی» و «مواد خام غیرخوراکی به‌استثنای مواد نفتی سوختنی» صادرکننده خالص و در سایر اقلام، واردکننده خالص بوده است. گروه «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن» بیشترین تراز مثبت و گروه «ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل» بیشترین تراز منفی را در دوره مورد بررسی داشته‌اند.

نمودار ۱۳-۸- ترکیب کالاهای سنتی و کشاورزی صادر شده از نظر ارزش(درصد)

بررسی اقلام صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی نشان می‌دهد که به لحاظ ارزش، گروه‌های «مواد شیمیایی»، «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن» و «مواد غذایی و حیوانات زنده» به ترتیب با ۳۰/۹، ۱۷/۱ و ۱۵/۶ درصد بیشترین سهم از ارزش صادرات گمرکی را به خود اختصاص دادند. مجموع سهم کالاهای مزبور با ۰/۷ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۶۳/۶ درصد رسید.

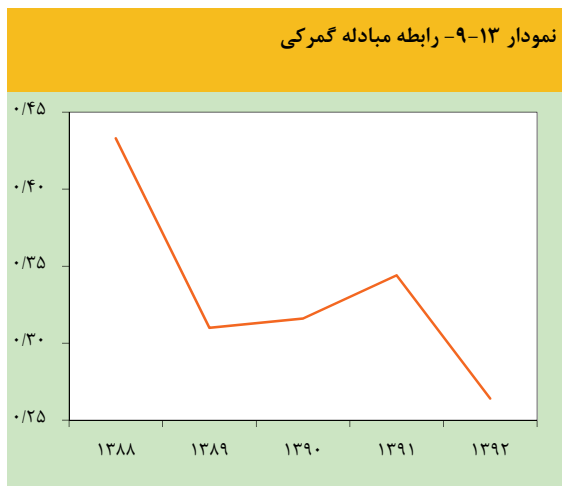
جدول ۱۳-۷- ارزش گروه‌های عمده صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی

(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲		
۱۵/۶	۱۷/۷	-۱۴/۷	۱۱/۷	۴۹۱۱	۵۷۵۸	۵۱۵۵	مواد غذایی و حیوانات زنده
۱۷/۱	۱۵/۸	۵/۳	-۳۹/۴	۵۴۰۱	۵۱۳۱	۸۴۷۴	مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن
۳۰/۹	۲۹/۴	۱/۷	-۰/۶	۹۷۴۶	۹۵۸۲	۹۶۴۲	مواد شیمیایی
۵/۴	۴/۲	۲۴/۶	۷/۵	۱۷۰۷	۱۳۷۰	۱۲۷۵	آهن و فولاد
۴/۲	۵/۲	-۲۱/۹	۲۳/۰	۱۳۳۶	۱۷۱۱	۱۳۹۲	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۲۶/۸	۲۷/۷	-۶/۳	۱۴/۴	۸۴۵۱	۹۰۱۵	۷۸۸۲	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۳/۱	-۳/۷	۳۱۵۵۲	۳۲۵۶۷	۳۳۸۱۹	جمع کل

حدود یک‌پنجم آن به مقصد عراق بود. امارات متحده عربی با سهم ۱۱/۶ درصدی از ارزش صادرات گمرکی در جایگاه سوم قرار گرفت و کشورهای هند، افغانستان، ترکیه، ترکمنستان، پاکستان، مصر و آذربایجان به ترتیب در جایگاه‌های چهارم تا دهم اصلی‌ترین شرکای صادراتی کشور در سال ۱۳۹۲ قرار داشتند.

توزیع کشوری صادرات نشان‌دهنده افزایش تمرکز صادرات گمرکی است. نسبت تمرکز برای سه، پنج و ده کشور اول در سال ۱۳۹۲ به ترتیب به ۵۴/۳، ۶۹/۸ و ۸۳/۲ درصد رسید. ارقام مشابه برای سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۴۹/۳، ۶۶/۳ و ۷۸/۲ درصد بود. حدود یک‌چهارم از ارزش کالاهای صادراتی به مقصد چین و

۱۳-۵- سیاست‌ها و مقررات تجاری

گمرک جمهوری اسلامی ایران، مشخصات و نحوه صدور ثبت سفارش برای کالاهای مشمول اولویت ده کالایی را که تا پایان بهمن ماه ۱۳۹۱ وارد اماکن گمرکی یا مناطق ویژه اقتصادی گردیده و دارای قبض انبار معتبر می‌باشند، ابلاغ کرد^(۳).

گمرک جمهوری اسلامی ایران طی بخشنامه‌ای اعلام کرد در صورت تغییر اولویت‌های اول و دوم کالایی به سایر اولویت‌ها، پذیرش و ترخیص کالا منوط به عدم استفاده از ارز مرجع برای اولویت‌های مزبور بوده و با رعایت کامل مفاد بخشنامه‌ها و مقررات امکان‌پذیر می‌باشد^(۳).

واردات خودروهای سواری با حجم موتور کمتر از ۲۵۰۰ سی‌سی با رعایت کامل مقررات و پس از ارائه ثبت سفارش معتبر، از گمرکات کشور مجاز اعلام شد^(۴).

۲- بخشنامه شماره ۱۲/۷۳/۱۱۳/۲۴۸۴۲۰/۹۳۵۰/۲۴۸۴۲۰ مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۷ گمرک

ج.ا.

۳- بخشنامه شماره ۵۴/۷۳/۱۱۳/۱۸۰۵۶/۱۱۳/۲۴۸۴۲۰ مورخ ۱۳۹۲/۲/۱۸ گمرک

ج.ا.

۴- بخشنامه شماره ۲۵۵/۷۳/۱۹۰۰۱۹/۷۰۲/۲۳/۱۰۳۶۳۸/۹۰ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲ گمرک

ج.ا.

در سال ۱۳۹۲، سهم قاره‌های آسیا و آفریقا از صادرات گمرکی افزایش و سهم سایر قاره‌ها کاهش یافت. از نظر مقداری، تنها صادرات به قاره آفریقا افزایش یافت و ارزش صادرات به سایر قاره‌ها در مقایسه با سال ۱۳۹۱ کاهش یافت. در فهرست ده کشور عمده کالاهای صادراتی، هشت کشور آسیایی، یک کشور اروپایی و یک کشور آفریقایی حضور دارند.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای گمرکی برحسب گروه کشورها نشان می‌دهد که صادرات به کشورهای عضو اسکاپ در سال ۱۳۹۲ حدود ۱/۷ درصد افزایش یافته و صادرات به کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی، کشورهای عضو اتحادیه اروپا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی به ترتیب، ۸/۱، ۴/۸ و ۳/۶ درصد کاهش یافته است.

۱۳-۴- رابطه مبادله گمرکی^(۱)

در سال ۱۳۹۲، رابطه مبادله گمرکی ۲۳/۴ درصد کاهش یافت و به ۰/۲۶۴ رسید. افزایش سهم گروه‌های «کلوخه‌های کانی و فلزی» و «خاک و سنگ، سیمان، گچ و مصنوعات سنگی و سرامیکی» از صادرات گمرکی که کالاهایی با وزن بالا و ارزش واحد پایین هستند، مهم‌ترین علت کاهش رابطه مبادله در این سال بود.

(تن/دلار) جدول ۱۳-۸- رابطه مبادله گمرکی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰
ارزش واحد صادرات	۳۸۹/۰	۴۶۵/۷	۵۰۹/۱
ارزش واحد واردات	۱۴۷۵/۷	۱۳۵۳/۸	۱۶۱۰/۵
رابطه مبادله گمرکی	۰/۲۶۴	۰/۳۴۴	۰/۳۱۶

مخا: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران

۱- فقط شامل صادرات و واردات گمرکی کشور است، لذا رابطه مبادله محاسبه شده در این قسمت با ارقام ارائه شده در فصل دوم (تولید و هزینه ناخالص داخلی) متفاوت است.

همچنین، گمرک جمهوری اسلامی ایران با صدور بخشنامه‌ای اعلام کرد به واردات طلا و سایر کالا و تجهیزات دارای معافیت حقوق ورودی، مالیات ارزش افزوده و عوارض تعلق می‌گیرد^(۱). در این بخشنامه آمده است که با توجه به نظر سازمان امور مالیاتی کشور، برقراری هرگونه معافیت مالیاتی صرفاً تابع مقررات بندهای ۱ الی ۱۷ ماده ۱۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.

در این سال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز دستورالعمل چگونگی رسیدگی به ایفای تعهدات ارزی گذشته را ابلاغ نمود^(۲).

از تاریخ پنجم دی ماه ۱۳۹۲، رقم ۲ درصد مجموع حقوق گمرکی و سود بازرگانی جداول پیوست آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۱۲۰/ت/۴۹۰۴۲ مورخ ۱۳۹۲/۲/۱ طبق بند (د) ماده ۱ قانون امور گمرکی به ۴ درصد افزایش یافت^(۳).

۲- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۱۵ مورخ ۱۳۹۲/۹/۱۶ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی ج.ا.ا.
۳- بخشنامه شماره ۱۹۵۴۵۰/۹۲/۴۳۸ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۷ گمرک ج.ا.ا.

۱- بخشنامه شماره ۱۲۳۴۰۲/۹۷۸۶۵/۱۱۳/۷۷۸/۷۳/۳۰۲ مورخ ۱۳۹۲/۶/۳۱ گمرک ج.ا.ا.